

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

31 octombrie 2019*

„Neîndeplinirea obligațiilor de către un stat membru – Resurse proprii – Asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări (TTPM) la Uniunea Europeană – Decizia 91/482/CEE – Articolul 101 alineatul (2) – Admiterea la import în Uniune cu scutire de taxe vamale a produselor neoriginare din TTPM care se află în liberă circulație într-o TTPM și se reexportă ca atare către Uniune – Certificate de export EXP – Eliberare nelegală de certificate de către autoritățile unei TTPM – Articolul 4 alineatul (3) TUE – Principiul cooperării loiale – Răspunderea statului membru care întreține relații speciale cu TTPM vizată – Obligația de a compensa pierderea de resurse proprii ale Uniunii cauzată de eliberarea nelegală de certificate de export EXP – Importuri de aluminiu provenite din Anguilla”

În cauza C-391/17,

având ca obiect o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor formulată în temeiul articolului 258 TFUE, introdusă la 30 iunie 2017,

Comisia Europeană, reprezentată de A. Caeiros, de J.-F. Brakeland, de L. Flynn și de S. Noë, în calitate de agenți,

reclamantă,

împotriva

Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, reprezentat inițial de J. Kraehling, de G. Brown, de R. Fadoju și de S. Brandon, în calitate de agenți, asistați de K. Beal, QC, și de P. Luckhurst, barristers, ulterior de S. Brandon și de F. Shibli, în calitate de agenți, asistați de K. Beal, QC, și de P. Luckhurst, barristers,

pârât,

susținut de:

Regatul Țărilor de Jos, reprezentat de M. K. Bulterman, de P. Huurnink și de J. Langer, în calitate de agenți,

intervenient,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, doamna R. Silva de Lapuerta, vicepreședintă, domnii J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, M. Safjan și S. Rodin, președinți de cameră, domnii J. Malenovský, L. Bay Larsen și T. von Danwitz (raportor), doamna C. Toader, domnii C. Vajda și F. Biltgen și doamna K. Jürimäe, judecători,

* Limba de procedură: engleza.

avocat general: domnul M. Bobek,

grefier: doamna L. Hewlett, administratoare principală,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 2 octombrie 2018,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 6 februarie 2019,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Prin cererea introductivă formulată, Comisia Europeană solicită Curții să constate că, prin faptul că nu a compensat pierderea de resurse proprii care ar fi trebuit să fie constatate și puse la dispoziția bugetului Uniunii Europene în conformitate cu articolele 2, 6, 10, 11 și 17 din Regulamentul (CEE, Euratom) nr. 1552/89 al Consiliului din 29 mai 1989 privind punerea în aplicare a Deciziei 88/376/CEE, Euratom privind sistemul de resurse proprii ale Comunităților (JO 1989, L 155, p. 1) dacă nu ar fi fost eliberate certificate de export cu încălcarea articolului 101 alineatul (2) din Decizia 91/482/CEE a Consiliului din 25 iulie 1991 privind asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări la Comunitatea Economică Europeană (JO 1991, L 263, p. 1, denumită în continuare „Decizia TTPM”) pentru importurile de aluminiu provenite din Anguilla în perioada 1999/2000, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul dispozițiilor articolului 5 din Tratatul CE [devenit articolul 10 CE și ulterior articolul 4 alineatul (3) TUE].

Cadrul juridic

Dreptul internațional

- 2 Carta Națiunilor Unite a fost semnată la San Francisco la 26 iunie 1945. Articolul 73 litera b din această carte, care figurează în capitolul XI din aceasta, intitulat „Declarație privind teritoriile care nu se autoguvernează”, prevede:

„Membrii Națiunilor Unite care au sau care își asumă răspunderea pentru administrarea unor teritorii ale căror popoare nu au atins încă un grad deplin de autogovernare recunosc principiul că interesele locuitorilor acestor teritorii au întâietate. Ei acceptă ca o misiune sacră obligația de a promova la maximum bunăstarea locuitorilor acestor teritorii, în cadrul sistemului de pace și securitate internațională stabilit prin prezenta carte și în acest scop:

[...]

b. de a dezvolta capacitatea lor de a se autoguverna, de a ține seama în modul convenit de năzuințele politice ale acestor popoare și de a le ajuta în dezvoltarea progresivă a instituțiilor lor politice libere, potrivit cu condițiile specifice fiecărui teritoriu și ale poporului său și cu gradul lor diferit de dezvoltare”.

Dreptul Uniunii

Tratatul CE

- 3 Faptele aflate la originea neîndeplinirii obligațiilor reproșate sunt în același timp anterioare și posterioare intrării în vigoare a Tratatului de la Amsterdam, care a modificat Tratatul CE. Cu toate acestea, dispozițiile relevante pentru prezenta acțiune în neîndeplinirea obligațiilor au rămas în esență identice. Articolul 5 din Tratatul CE (devenit articolul 10 CE) avea următorul cuprins:

„Statele membre iau toate măsurile generale sau particulare adecvate ca să asigure îndeplinirea obligațiilor care decurg din prezentul tratat sau rezultă din actele instituțiilor Comunității. Ele facilitează îndeplinirea sarcinilor Comunității.

Statele membre se abțin de la orice măsură susceptibilă să pună în pericol atingerea scopurilor prezentului tratat.”

- 4 Această dispoziție a fost în esență înlocuită de articolul 4 alineatul (3) TUE.
- 5 Partea a patra a acestui tratat, intitulată „Asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări”, regrupa articolele 131-137 din acesta (devenite, după modificare, articolele 182 CE-188 CE și ulterior articolele 198-204 TFUE). Potrivit articolului 131 menționat (devenit, după modificare, articolul 182 CE și ulterior articolul 198 TFUE):

„Statele membre convin să asocieze la Comunitate țările și teritoriile neeuropene care întrețin relații speciale cu Belgia, Danemarca, Franța, Italia, Olanda și Marea Britanie. Aceste țări și teritorii, numite în continuare «țări și teritorii», sunt enumerate în anexa IV la prezentul tratat.

Scopul asocierii este promovarea dezvoltării economice și sociale a țărilor și teritoriilor și stabilirea unor relații economice strânse între ele și Comunitate în ansamblul său.

Conform principiilor enunțate în preambulul prezentului tratat, asocierea trebuie să permită în primul rând favorizarea intereselor și prosperității locuitorilor acestor țări și teritorii, pentru a atinge dezvoltarea economică, socială și culturală la care aspiră.”

- 6 Articolul 133 alineatul (1) din tratatul menționat [devenit, după modificare, articolul 184 alineatul (1) CE și ulterior articolul 200 alineatul (1) TFUE] prevedea:

„Importurile care provin din aceste țări și teritorii beneficiază la intrarea în statele membre de eliminarea totală a drepturilor vamale care intervine progresiv între statele membre conform dispozițiilor prezentului tratat.”

- 7 Potrivit articolului 136 din același tratat (devenit, după modificare, articolul 187 CE și ulterior articolul 203 TFUE):

„Pentru o primă perioadă de cinci ani de la intrarea în vigoare a prezentului tratat, modalitățile și procedura de asociere între țări și teritorii și Comunitate se stabilesc printr-o convenție de aplicare, anexă la prezentul tratat.

Înainte de expirarea convenției prevăzute în alineatul de mai sus, Consiliul, hotărând în unanimitate, pe baza experienței acumulate și a principiilor înscrise în prezentul tratat, stabilește dispozițiile privitoare la o nouă perioadă.”

- 8 Articolul 227 alineatele (1) și (3) din Tratatul CE [devenit, după modificare, articolul 299 alineatele (1) și (3) CE și ulterior articolul 52 alineatul (1) TUE și articolul 355 alineatul (2) TFUE] prevedea:

„(1) Prezentul tratat se aplică Regatului Belgiei, Regatului Danemarcei, Republicii Federale Germania, Republicii Elene, Regatului Spaniei, Republicii Franceze, Irlandei, Republicii Italiene, Marelui Ducat al Luxemburgului, Regatului Olandei, Republicii Austria, Republicii Portugheze, Republicii Finlanda, Regatului Suediei și Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

[...]

(3) Țărilor și teritoriilor de peste mări, enumerate în anexa IV la prezentul tratat, li se aplică regimul special de asociere prevăzut în a patra parte din acest tratat.

Prezentul tratat nu se aplică țărilor și teritoriilor de peste mări care întrețin relații speciale cu Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord care nu sunt menționate în anexa amintită.”

- 9 Lista care figurează în anexa IV la Tratatul CE (devenită, după modificare, anexa II la Tratatul CE și ulterior anexa II la Tratatul FUE), intitulată „Țările și teritoriile de peste mări cărora li se aplică dispozițiile din partea a patra a tratatului”, menționa printre altele Anguilla.

Regulamentul nr. 1552/89

- 10 Articolele 2, 6, 10, 11 și 17 din Regulamentul nr. 1552/89 reglementau, la momentul faptelor, condițiile în care statele membre erau obligate să constate și să pună la dispoziția bugetului Uniunii resursele proprii ale acesteia, printre care figurau taxele vamale.

Decizia TTPM

- 11 Primul și al treilea considerent ale Deciziei TTPM aveau următorul cuprins:

„[Î]ntrucât este necesar să se stabilească pentru o nouă perioadă dispozițiile aplicabile asocierii țărilor și teritoriilor de peste mări la Comunitatea Economică Europeană, denumite în continuare «TTPM»; întrucât aceste dispoziții se aplică teritoriilor care aparțin Republicii Franceze, țărilor și teritoriilor care aparțin Regatului Unit, țărilor care aparțin Regatului Țărilor de Jos și, în parte, Groenlandei;

[...]

întrucât Comunitatea și-a deschis de mult timp piața pentru produsele originare din TTPM, precum și pentru cele din statele ACP; întrucât, având în vedere relațiile speciale dintre Comunitate și TTPM întemeiate pe dispozițiile tratatului și în special pe partea a patra a acestuia, trebuie să se amelioreze dispozițiile sale prin acordarea în favoarea TTPM a unei mai mari flexibilități în ceea ce privește regulile de origine pentru produsele originare din TTPM și prin adoptarea unor dispoziții noi în ceea ce privește anumite produse neoriginare din TTPM”. [traducere neoficială]

- 12 Conform articolului 1 din decizia respectivă, aceasta avea ca obiect promovarea și accelerarea dezvoltării economice, culturale și sociale și consolidarea structurilor economice ale TTPM enumerate în anexa I la decizia menționată. Punctul 5 din această anexă menționa Anguilla ca TTPM „care aparține [Regatului Unit]”.

13 Articolul 6 primul paragraf din Decizia TTPM prevedea:

„În cadrul competențelor lor respective, autoritățile care participă la procedura de parteneriat menționată la articolul 10 examinează periodic rezultatele aplicării acesteia și furnizează avizele și impulsurile necesare realizării obiectivelor prezentei decizii.” [traducere neoficială]

14 Potrivit articolului 10 din această decizie:

„Pentru a permite o mai mare implicare a autorităților locale competente ale TTPM în punerea în aplicare a principiilor asocierii TTPM la CEE, respectând totodată competențele autorităților centrale respective ale statelor membre vizate, se instituie o procedură consultativă întemeiată pe principiul parteneriatului dintre Comisie, statul membru și TTPM.

Acest parteneriat, ale cărui modalități sunt stabilite la articolele 234, 235 și 236 din prezenta decizie, va permite examinarea realizărilor obținute în cadrul asocierii și dezbateră problemelor care intervin eventual în relațiile dintre TTPM și Comunitate.” [traducere neoficială]

15 Articolul 101 alineatul (2) din decizia menționată avea următorul cuprins:

„Produsele neoriginare din TTPM care se află în liberă circulație într-o TTPM și se reexportă ca atare către Comunitate se admit la import în Comunitate cu scutire de taxe vamale și de taxe cu efect echivalent, cu condiția:

- să se fi achitat, în TTPM în cauză, taxe vamale sau taxe cu efect echivalent de nivel egal sau superior taxelor vamale aplicabile în Comunitate la importul acelorași produse originare din țările terțe care beneficiază de clauza națiunii celei mai favorizate;
- să nu fi făcut obiectul unei scutiri sau restituiri, totale sau parțiale, de taxe vamale sau taxe cu efect echivalent;
- să fie însoțite de un certificat de export.” [traducere neoficială]

16 Conform articolului 108 alineatul (1) a doua liniuță din Decizia TTPM, condițiile de admitere în Uniune a produselor neoriginare din TTPM care se află în liberă circulație într-o TTPM și metodele de cooperare administrativă aferente erau definite în anexa III la aceasta.

17 Potrivit articolului 234 din această decizie:

„Acțiunea comunitară se întemeiază în măsura posibilului pe o concertare strânsă între Comisie, statul membru căruia îi aparține o TTPM și autoritățile locale competente ale TTPM.

Această concertare este denumită în continuare «parteneriat».” [traducere neoficială]

18 Articolul 235 alineatele (1) și (2) din decizia menționată prevedea:

„(1) Parteneriatul privește programarea, pregătirea, finanțarea, monitorizarea și evaluarea acțiunilor desfășurate de Comunitate în cadrul prezentei decizii, precum și oricare problemă care intervine în relațiile dintre TTPM și Comunitate.

(2) În acest scop, pot fi create grupuri de lucru de asociere a TTPM, cu caracter consultativ și compuse din cei trei parteneri citați la articolul 234, fie pe zonă geografică a TTPM, fie pe grup de TTPM care aparține aceluiași stat membru, la cererea în special a TTPM vizate. Aceste grupuri sunt constituite:

- fie pe o bază ad-hoc, pentru a soluționa probleme specifice,
- pe o bază permanentă, pentru perioada rămasă din cadrul deciziei de asociere; în acest caz, acestea se întrunesc cel puțin o dată pe an, pentru a face bilanțul cu privire la punerea în aplicare a prezentei decizii sau pentru examinarea celorlalte aspecte menționate la alineatul (1).” [traducere neoficială]

19 Potrivit articolului 237 din aceeași decizie:

„Sub rezerva dispozițiilor speciale cu privire la relațiile dintre TTPM și departamentele franceze de peste mări prevăzute de aceasta, prezenta decizie se aplică, pe de o parte, teritoriilor în care se aplică Tratatul de instituire a Comunității Economice Europene și în conformitate cu condițiile prevăzute de respectivul tratat, și, pe de altă parte, teritoriilor TTPM.” [traducere neoficială]

20 Articolul 2 din anexa III la Decizia TTPM, intitulat „Certificatul de export EXP”, prevedea la alineatele (1) și (6):

„(1) Dovada respectării dispozițiilor articolului 101 alineatul (2) din decizie se face printr-un certificat de export EXP al cărui model figurează în anexa I din prezenta anexă.

[...]

(6) Eliberarea certificatului de export EXP este efectuată de autoritățile vamale ale TTPM exportator, dacă mărfurile pot fi considerate în liberă circulație în sensul articolului 101 alineatul (2) din decizie.” [traducere neoficială]

21 Articolul 7 din această anexă, intitulat „Verificarea certificatelor de export EXP”, prevedea:

„(1) Verificarea ulterioară a certificatelor de export EXP se efectuează prin sondaj și de fiecare dată când autoritățile vamale ale statului de import au îndoieli întemeiate cu privire la autenticitatea documentului sau cu privire la exactitatea informațiilor referitoare la originea reală a produselor în cauză.

[...]

(6) Atunci când procedura de verificare sau orice altă informație disponibilă pare să indice că se încalcă dispozițiile prezentei anexe, TTPM efectuează, din proprie inițiativă sau la cererea Comisiei, anchetele necesare sau dispune efectuarea respectivelor anchete cu urgența convenită în vederea identificării și prevenirii unor astfel de încălcări. Comisia poate participa la aceste anchete.

[...]

(7) Contestațiile care nu au putut fi soluționate între autoritățile vamale ale statului de import și cele ale TTPM de export sau care ridică o problemă de interpretare a prezentei anexe sunt supuse Comitetului pentru legislație vamală.

[...]” [traducere neoficială]

- 22 Astfel cum reiese în special din Comunicarea COM(77) 210 final a Comisiei din 13 iunie 1977 privind situația uniunii vamale a Comunității Economice Europene, Comitetul pentru legislație vamală, instituit de Consiliu și prezidat de un reprezentant al Comisiei, este compus din reprezentanți ai statelor membre.

Codul vamal și regulamentul de aplicare

- 23 Articolul 220 alineatul (2) litera (b) din Regulamentul (CEE) nr. 2913/92 al Consiliului din 12 octombrie 1992 de instituire a Codului vamal comunitar (JO 1992, L 302, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 5, p. 58), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 2700/2000 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 noiembrie 2000 (JO 2000, L 311, p. 17, Ediție specială, 02/vol. 13, p. 12) (denumit în continuare „Codul vamal”), prevedea:

„Cu excepția cazurilor menționate la articolul 217 alineatul (1) al doilea și al treilea paragraf, înscrierea ulterioară în evidența contabilă nu este posibilă în cazul în care:

[...]

- (b) valoarea drepturilor legal datorate nu a fost înscrisă în evidența contabilă ca urmare a unei erori din partea autorităților vamale care nu ar fi putut fi detectată în condiții rezonabile de către debitor, acesta acționând la rândul lui de bună-credință și respectând toate dispozițiile prevăzute de legislația în vigoare în ceea ce privește declarația vamală.

[...]”

- 24 Potrivit articolului 239 alineatul (1) din acest cod:

„Drepturile de import sau export se pot rambursa sau remite în alte situații decât cele menționate la articolele 236, 237 și 238:

- care urmează a fi stabilite în conformitate cu procedura comitetului;
- care rezultă din circumstanțe care nu implică înșelăciune sau neglijență evidentă din partea persoanei interesate. Situațiile în care se poate aplica această dispoziție și procedura de urmat în acest scop sunt definite în conformitate cu procedura comitetului. Rambursarea sau remiterea poate fi făcută în condiții speciale.”

- 25 Regulamentul (CEE) nr. 2454/93 al Comisiei din 2 iulie 1993 de stabilire a unor dispoziții de aplicare a Regulamentului nr. 2913/92 (JO 1993, L 253, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 7, p. 3), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1335/2003 al Comisiei din 25 iulie 2003 (JO 2003, L 187, p. 16, Ediție specială, 02/vol. 16, p. 13) (denumit în continuare „regulamentul de aplicare”), cuprindea, în titlul III din partea a IV-a, intitulat „Restituirea datoriei vamale”, articolele 868-876a, care reglementau cererile prezentate în temeiul articolului 220 alineatul (2) litera (b) din Codul vamal. Articolul 873 primul paragraf din acest regulament avea următorul cuprins:

„După consultarea unui grup de experți, constituit din reprezentanți ai tuturor statelor membre reunite în cadrul comitetului pentru a examina cazul respectiv, Comisia ia o decizie care stabilește dacă situația verificată permite sau nu ca drepturile în cauză să nu se înscrie *a posteriori* în evidența contabilă.”

26 Articolul 874 din regulamentul menționat prevedea:

„Notificarea deciziei menționate la articolul 873 trebuie să fie făcută statului membru interesat în cel mai scurt timp și, în orice caz, în termen de o lună de la data expirării termenului prevăzut la articolul menționat.

Comisia informează statele membre cu privire la deciziile adoptate, pentru a ajuta autoritățile vamale să ia o hotărâre în situațiile în care se prezintă elemente de fapt și de drept comparabile.”

27 Articolul 875 din același regulament prevedea:

„În cazul în care decizia prevăzută la articolul 873 stabilește că situația examinată permite ca drepturile respective să nu fie înscrise *a posteriori* în evidența contabilă, Comisia poate preciza condițiile în care statele membre pot să nu înscrie *a posteriori* în evidența contabilă drepturile în cazurile în care se prezintă elemente de fapt și de drept comparabile.”

28 Capitolul 3 din titlul IV, referitor la rambursarea și la remiterea taxelor la import sau la export, din partea a IV-a a regulamentului de aplicare era intitulat „Dispoziții specifice referitoare la aplicarea articolului 239 din [Codul vamal]”. Acesta cuprindea o secțiune 2, referitoare la deciziile care se iau de către Comisie, în care figurau articolele 905-909 din acest regulament. Articolul 907 din acesta prevedea la primul paragraf:

„După consultarea unui grup de experți, compus din reprezentanți ai tuturor statelor membre, reuniți în cadrul comitetului pentru a analiza cazul respectiv, Comisia ia o decizie care stabilește dacă situația specială examinată justifică sau nu acordarea rambursării sau a remiterii.”

29 Articolul 908 din acest regulament prevedea:

„(1) Notificarea deciziei menționate la articolul 907 trebuie să fie făcută statului membru interesat în cel mai scurt timp și, în orice caz, în termen de o lună de la data expirării termenului prevăzut la articolul menționat.

Comisia informează statele membre cu privire la deciziile adoptate, pentru a ajuta autoritățile vamale să ia o hotărâre în cazurile în care se prezintă elemente de fapt și de drept comparabile.

(2) Pe baza deciziei Comisiei, notificată în condițiile prevăzute la alineatul (1), autoritatea de decizie hotărăște cu privire la solicitarea care i-a fost prezentată.

(3) În cazul în care decizia prevăzută la articolul 907 stabilește că situația specială examinată justifică acordarea rambursării sau a remiterii, Comisia poate preciza condițiile în care statele membre pot rambursa sau remite drepturile, în cazurile în care se prezintă elemente de fapt și de drept comparabile.”

Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1605/2002

- 30 Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului din 25 iunie 2002 privind regulamentul financiar aplicabil bugetului general al Comunităților Europene (JO 2002, L 248, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 3, p. 198), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE, Euratom) nr. 1995/2006 al Consiliului din 13 decembrie 2006 (JO 2006, L 390, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul financiar”), prevede la articolul 73a:

„Fără a aduce atingere dispozițiilor reglementărilor specifice și aplicării Deciziei Consiliului referitoare la sistemul de resurse proprii al Comunităților, creanțele Comunităților asupra terților și creanțele terților asupra Comunităților fac obiectul unui termen de prescripție de cinci ani.

Data luată în considerare pentru a calcula termenul de prescripție și condițiile de întrerupere a acestui termen sunt stabilite în normele de aplicare.”

Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2342/2002

- 31 Articolul 85b din Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2342/2002 al Comisiei din 23 decembrie 2002 de stabilire a normelor de aplicare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 (JO 2002, L 357, p. 1, Ediție specială, 01/vol. 4, p. 3), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE, Euratom) nr. 478/2007 al Comisiei din 23 aprilie 2007 (JO 2007, L 111, p. 13) (denumit în continuare „regulamentul de punere în aplicare”), intitulat „Norme în materie de termene de prescripție”, prevede la alineatul (1) primul paragraf:

„Termenul de prescripție pentru creanțele Comunităților față de terți începe să curgă la expirarea termenului-limită comunicat debitorului în nota de debit [...]”

Dreptul Regatului Unit

- 32 În temeiul dreptului Regatului Unit, Anguilla este un teritoriu britanic de peste mări, care constituie un spațiu unic împreună cu celelalte teritorii britanice de peste mări și cu Regatul Unit, fără a face totuși parte din acesta din urmă.
- 33 Anguilla dispune de o constituție care prevede instituirea unui guvernator, a unui consiliu executiv, a unei adunări parlamentare, a unei comisii pentru servicii publice și a unei comisii pentru servicii judiciare.
- 34 Guvernul britanic este responsabil din punct de vedere internațional pentru relațiile externe ale teritoriilor britanice de peste mări, precum Anguilla. În plus, potrivit unui principiu constituțional, Parlamentul britanic dispune de o competență de legiferare în privința acestor teritorii.

Situația de fapt aflată la originea litigiului

- 35 În cursul anului 1998, Anguilla și Corbis Trading (Anguilla) Ltd (denumită în continuare „Corbis”), societate cu sediul în Anguilla, au instituit un regim de transbordare în cadrul căruia importuri de aluminiu provenite din țări terțe erau declarate în vamă la Anguilla și apoi transportate către Uniune.
- 36 Autoritățile din Anguilla au eliberat, în cursul anilor 1998 și 1999, certificate de export EXP (denumite în continuare „certificate EXP”) pentru reexportul încărcăturilor de aluminiu originare din țări terțe, care au făcut obiectul unei operațiuni de transbordare în Anguilla, având ca destinație Uniunea.

- 37 Întrucât au fost exprimate îndoieli cu privire la conformitatea regimului de transbordare instituit în Anguilla cu articolul 101 alineatul (2) din Decizia TTPM, în luna noiembrie 1998, Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs (administrația fiscală și vamală din Regatul Unit) a efectuat o anchetă în urma căreia a întocmit un raport prin care se constată că întreprinderile europene care acționează în calitate de importatori de aluminiu în Anguilla, într-o primă etapă, achitau taxe vamale în Anguilla și obțineau un certificat EXP pentru aceste importuri de aluminiu și, într-o a doua etapă, li se acorda un „ajutor pentru transport”. Potrivit constatărilor care figurează în acest raport, „ajutorul pentru transport” menționat era plătit respectivelor întreprinderi de Corbis, care obținea rambursarea de către autoritățile din Anguilla a sumelor plătite în cadrul acestui ajutor. Întrucât a considerat că regimul de transbordare instituit în Anguilla a fost în esență stabilit în scopul de a restitui taxe vamale, raportul menționat concluziona că plata unui asemenea „ajutor pentru transport” trebuia să fie considerată o restituire parțială a taxelor vamale plătite în Anguilla, contrară articolului 101 alineatul (2) din Decizia TTPM.
- 38 Rezultatele anchetei realizate de administrația fiscală și vamală din Regatul Unit au fost transmise Unității de coordonare a luptei antifraudă a Comisiei (UCLAF).
- 39 La 18 februarie 1999, UCLAF a publicat o comunicare în temeiul articolului 45 din Regulamentul (CE) nr. 515/97 al Consiliului din 13 martie 1997 privind asistența reciprocă între autoritățile administrative ale statelor membre și cooperarea dintre acestea și Comisie în vederea asigurării aplicării corespunzătoare a legislației din domeniile vamal și agricol (JO 1997, L 82, p. 1, Ediție specială, 02/vol. 10, p. 3) (denumită în continuare „Comunicarea privind asistența reciprocă”). În această comunicare, UCLAF a transmis informațiile primite de administrația fiscală și vamală din Regatul Unit cu privire la regimul de transbordare instituit în Anguilla, astfel cum au fost rezumate la punctul 37 din prezenta hotărâre. Întrucât a considerat că certificatele EXP eliberate în asemenea condiții erau incompatibile cu articolul 101 alineatul (2) din Decizia TTPM, UCLAF a recomandat autorităților statelor membre să respingă toate certificatele EXP eliberate de autoritățile din Anguilla și să adopte măsuri de salvagardare, solicitând importatorilor o garanție sau un depozit pentru taxele vamale datorate la intrarea în Uniune.
- 40 La 28 mai 2003, Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) a prezentat un raport de misiune comună (denumit în continuare „Raportul OLAF din 2003”) privind certificatele EXP eliberate de autoritățile din Anguilla în cursul anilor 1998 și 1999. La punctul 4.2 din acest raport, OLAF arăta că în toată această perioadă procedurile vamale în vigoare în Anguilla au rămas neschimbate și că întreprinderile care au acționat în calitate de importatoare de încărcături de aluminiu în Anguilla erau menționate în certificatele EXP eliberate de autoritățile din Anguilla drept exportatoare ale acestor mărfuri. Potrivit constatărilor care figurează la punctul 4.2 din raportul respectiv, „ajutorul pentru transport” plătit importatorilor din Uniune a rămas de asemenea neschimbat în perioada în discuție, chiar dacă Corbis a modificat conținutul facturilor adresate autorităților din Anguilla, care nu mai menționau separat „ajutorul pentru transport” plătit de Corbis. Punctul 4.3 din Raportul OLAF din 2003 adăuga că stimulentele economice plătite sub forma unui asemenea ajutor se ridică în general la 25 de dolari americani (USD) pe tonă de aluminiu importată în Uniune prin Anguilla și putea depăși în anumite cazuri acest quantum. Pe de altă parte, la același punct 4.3 se indica numele societăților importatoare în Uniune care au primit plăți în cadrul acestui „ajutor pentru transport”, precum și quantumul total al acestor plăți.
- 41 Prin Decizia REC 03/2004 (C/2004/5358) din 28 decembrie 2004 (denumită în continuare „Decizia REC 03/2004”), Comisia a considerat, în ceea ce privește cazul particular al unui import în Italia a 41 de lingouri de aluminiu originar din țări terțe sub formă brută nealiată, efectuat de o întreprindere italiană la 1 aprilie 1999 și acoperit de un certificat EXP eliberat de autoritățile din Anguilla, că nu era necesar să se efectueze o înscriere *a posteriori* în evidența contabilă a taxelor la import. În această decizie, Comisia a arătat că, în cadrul anchetei efectuate de Uniune și de anumite state membre cu privire la regimul de transbordare din Anguilla începând cu anul 1998, se stabilise că operatorii economici care efectuau punerea în liberă circulație a aluminiului în Anguilla puteau beneficia de

plata unui „ajutor pentru transport” care se ridică la o sumă de 25 USD pe tona de acest metal, ajutor plătit pe baza unei decizii individuale adoptate de autoritățile din Anguilla. În ceea ce privește compatibilitatea certificatelor EXP eliberate în contextul acordării unui asemenea ajutor cu articolul 101 alineatul (2) din Decizia TTPM, Comisia a arătat, la punctul 9 din decizia menționată, următoarele:

„După examinarea modului în care dispozițiile articolului 101 alineatul (2) din Decizia TTPM au fost aplicate în Anguilla, serviciile Comisiei au concluzionat că exista o legătură între plata taxelor vamale și plățile subsecvente ale ajutorului pentru transport, că dispozitivul instituit pe acest teritoriu (perceperea taxelor vamale urmată de plata unui ajutor pentru transport) nu era conform cu dispozițiile articolului 101 alineatul (2) citat anterior și că plata ajutorului pentru transport trebuia de fapt să fie interpretată ca o restituire parțială a taxelor vamale. Pentru acest motiv, mărfurile nu puteau fi admise la import în Comunitate cu scutire de taxe vamale.”

42 În Decizia REC 03/2004, Comisia a considerat, în plus, că autoritățile din Anguilla au eliberat certificate EXP deși cunoșteau sau ar fi trebuit în mod rezonabil să cunoască neconformitatea cu aceste dispoziții a dispozitivului pe care l-au instituit. În această privință, punctele 21 și 22 din această decizie subliniau următoarele:

„21. [T]rebuie să se constate că, în speță, anumite elemente sunt de natură să demonstreze că autoritățile competente din Anguilla știau sau cel puțin ar fi trebuit în mod rezonabil să știe că mărfurile pentru care acestea eliberau certificate EXP nu îndeplineau condițiile necesare pentru a putea beneficia de tratamentul favorabil la importul în Comunitate.

22. În plus, trebuie remarcat că exporturile de aluminiu către Uniunea Europeană provenite din Anguilla au cunoscut în cursul anilor 1998 și 1999 o progresie importantă, progresie cu privire la care autoritățile din Anguilla nu puteau ignora că era legată de acordarea ajutorului pentru transport menționat mai sus, chiar dacă ajutorul respectiv era plătit de o administrație locală distinctă de cea însărcinată cu colectarea taxelor vamale la punerea în liberă circulație în Anguilla și cu eliberarea certificatelor EXP.”

43 Comisia a constatat totuși, la punctele 24-28 din această decizie, că eroarea săvârșită de autoritățile din Anguilla nu putea fi detectată de un operator de bună-credință, în sensul articolului 220 alineatul (2) litera (b) din Codul vamal, ceea ce era cazul întreprinderii italiene importatoare în cauză.

44 La punctul 31 din decizia menționată, în conformitate cu articolul 875 din regulamentul de aplicare, Comisia a precizat după cum urmează condițiile în care statele membre pot, în temeiul articolului 220 alineatul (2) litera (b) din Codul vamal, să nu înscrie *a posteriori* în evidența contabilă taxele la import în cazurile în care se prezintă elemente de fapt și de drept comparabile:

„Sunt comparabile în fapt și în drept cu speța cererile de neînscrisoare *a posteriori* în evidența contabilă, depuse în termenele legale, referitoare la operațiunile de import în Comunitate provenind din Anguilla, atunci când împrejurările în care au fost efectuate operațiunile de import sunt comparabile în fapt și în drept cu cele care au dat naștere speței. Va trebui ca persoanele interesate să nu fi fost implicate în niciun mod în operațiunile de transport al mărfurilor din țara de export până la intrarea pe teritoriul vamal comunitar, prin Anguilla. Va trebui ca acestea să fi cumpărat mărfurile în temeiul unui contract DDP (*delivered duty paid*). Va trebui ca acestea să nu intervină decât în calitate de importator al mărfurilor în Comunitate sau în calitate de reprezentant al unui asemenea importator. În sfârșit, va trebui ca acestea să nu fie considerate legate de furnizorul lor, de exportatorul către Anguilla, de persoane care au participat la transportul mărfurilor din țara de export până în Comunitate sau de guvernul din Anguilla. [...] În sfârșit, va trebui ca persoanele interesate să nu fi săvârșit nici o înșelăciune, nici o neglijență evidentă.”

- 45 În Decizia REM 03/2004 [(2006) 2030] din 24 mai 2006 (denumită în continuare „Decizia REM 03/2004”), Comisia s-a pronunțat cu privire la un regim de transbordare instituit în Saint-Pierre și Miquelon pentru importuri în Uniune de aluminiu originar din țări terțe prin această TTPM, regim care implica de asemenea perceperea de taxe vamale, urmată de plata unui „ajutor pentru transport” de 25 USD pe tona de acest metal operatorilor economici care efectuează punerea în liberă circulație a aluminiului în respectiva TTPM. Comisia a considerat de asemenea că un asemenea regim nu era conform cu articolul 101 alineatul (2) din Decizia TTPM și că autoritățile aceluiași TTPM știau sau ar fi trebuit să știe în mod rezonabil că nu erau îndeplinite condițiile pentru eliberarea unui certificat EXP. În aceste condiții, ea a concluzionat că trebuia efectuată remiterea taxelor la import, în temeiul articolului 239 din Codul vamal. Pe de altă parte, Comisia a confirmat aprecierea sa cu privire la regimul de transbordare instituit în Anguilla, precizând, în temeiul articolului 908 din regulamentul de aplicare, că statele membre pot rambursa sau remite taxele la import „privind operațiuni de import în [Uniune] provenite din Saint-Pierre și Miquelon, din Anguilla și din Antilele Neerlandeze, atunci când împrejurările în care au fost efectuate operațiunile de import sunt comparabile în fapt și în drept cu cele care au dat naștere speței”.
- 46 În perioada cuprinsă între luna martie 1999 și luna iunie 2000 s-a efectuat importul în Italia de aluminiu originar din țări terțe, pe baza prezentării de certificate EXP eliberate de autoritățile din Anguilla în cursul anului 1999. În cursul acestui ultim an, autoritățile menționate au emis 12 certificate EXP.
- 47 În cursul anilor 2006 și 2007, autoritățile italiene au informat Comisia că au adoptat mai multe decizii prin care se acordă o remitere a taxelor la import privind importul de aluminiu provenind din Anguilla pe baza deciziilor REC 03/2004 și REM 03/2004. La cererea Comisiei, autoritățile italiene i-au furnizat informații suplimentare în cursul anului 2010.
- 48 Prin scrisoarea din 8 iulie 2010, Comisia a solicitat Regatului Unit, întemeindu-se pe articolul 5 din Tratatul CE [devenit articolul 10 CE și ulterior articolul 4 alineatul (3) TUE], să compenseze pierderea resurselor proprii ale Uniunii care rezulta, în opinia sa, din faptul că autoritățile din Anguilla au eliberat certificate EXP incompatibile cu articolul 101 alineatul (2) din Decizia TTPM, împiedicând autoritățile italiene să perceapă taxe vamale pentru importurile în cauză. În această scrisoare, Comisia preciza că orice întârziere care afectează compensarea acestei pierderi generează dobânzi de întârziere.
- 49 Scrisoarea menționată a fost urmată de un schimb de corespondență între Comisie și Regatul Unit.

Procedura precontencioasă

- 50 La 27 septembrie 2013, Comisia a adresat Regatului Unit o scrisoare de punere în întârziere prin care îi solicita să compenseze pierderea de resurse proprii corespunzătoare taxelor vamale care făcuseră obiectul deciziilor de remitere pronunțate de autoritățile italiene în temeiul deciziilor REC 03/2004 și REM 03/2004.
- 51 Printr-o scrisoare din 21 noiembrie 2013, Regatul Unit a răspuns la această punere în întârziere respingând orice răspundere pentru actele săvârșite de Anguilla și orice încălcare a dreptului Uniunii.
- 52 La 17 octombrie 2014, Comisia a trimis Regatului Unit un aviz motivat, la care acest stat membru a răspuns menținându-și poziția.
- 53 Întrucât Regatul Unit nu a efectuat compensarea solicitată, Comisia a decis să formuleze prezenta acțiune.

Cu privire la acțiune

Argumentația părților

- 54 Comisia susține că Regatul Unit este obligat, în temeiul principiului cooperării loiale consacrat la articolul 5 din Tratatul CE [devenit articolul 10 CE și ulterior articolul 4 alineatul (3) TUE], să compenseze pierderea de resurse proprii tradiționale care rezultă din faptul că, în opinia sa, autoritățile din Anguilla au eliberat în cursul anului 1999 12 certificate EXP cu încălcarea dispozițiilor Deciziei TTPM și, procedând astfel, au împiedicat autoritățile italiene să recupereze taxele vamale aferente importurilor în cauză. În această privință, Comisia precizează că acțiunea sa urmărește să se constate că Regatul Unit nu și-a îndeplinit această obligație de compensare, independent de cuantumul acestei pierderi, a cărui stabilire nu o solicită Curții.
- 55 În primul rând, Comisia consideră că Regatul Unit, în calitate de stat membru, trebuie să își asume răspunderea pentru actele adoptate și pentru neglijențele contrare Deciziei TTPM săvârșite de autoritățile din Anguilla, ținând seama de relațiile speciale pe care le întreține cu TTPM, care, potrivit Comisiei, nu este un stat independent și face parte integrantă din acest regat.
- 56 Comisia adaugă că Regatul Unit nu poate invoca autonomia administrativă de care beneficiază Anguilla pentru a justifica nerespectarea obligațiilor sale care rezultă din principiul cooperării loiale. De altfel, Regatul Unit și-ar păstra competențele necesare pentru a evita ca actele sau omisiunile acestui TTPM să determine o pierdere de resurse proprii pentru bugetul Uniunii. În special, Parlamentul britanic ar dispune de o competență nelimitată pentru a legifera pentru TTPM ale Regatului Unit.
- 57 În al doilea rând, Comisia amintește că principiul cooperării loiale impune statelor membre să adopte toate măsurile de natură să garanteze aplicabilitatea și eficacitatea dreptului Uniunii. În speță, eliberarea nelegală de certificate EXP de către autoritățile din Anguilla ar fi împiedicat recuperarea taxelor vamale și punerea la dispoziția bugetului Uniunii a acestor taxe în calitate de resurse proprii. Or, abținându-se să compenseze această pierdere de resurse proprii, Regatul Unit ar fi împiedicat buna funcționare a sistemului de resurse proprii al Uniunii, în măsura în care pierderea menționată ar trebui să fie compensată de ansamblul statelor membre prin intermediul unei majorări a resursei proprii întemeiate pe venitul național brut. Prin urmare, protecția bugetului Uniunii ar impune ca Regatul Unit să poată fi considerat răspunzător pentru încălcarea de către autoritățile din Anguilla a Deciziei TTPM și să poată fi obligat să compenseze pierderea de resurse care rezultă din aceasta.
- 58 În al treilea rând, Comisia susține că, în lipsa unei compensări a pierderii de resurse proprii în cauză, Regatul Unit este obligat să plătească dobânzi de întârziere la suma corespunzătoare acestei pierderi. Potrivit Comisiei, obligația de a plăti asemenea dobânzi de întârziere nu se întemeiază pe reglementarea Uniunii în materie de resurse proprii, ci face parte din obligația de cooperare loială, ținând seama de legătura indisociabilă care există între obligația de a constata resursele proprii ale Uniunii, cea de a le înregistra în contul Comisiei în termenele stabilite și, în sfârșit, cea de a plăti dobânzi de întârziere.
- 59 În ceea ce privește faptele aflate la originea neîndeplinirii obligațiilor reproșate Regatului Unit, Comisia susține, întemeindu-se pe Raportul OLAF din 2003, că autoritățile din Anguilla au eliberat în cursul anului 1999 12 certificate EXP, acordând în același timp importatorilor din Uniune un „ajutor pentru transport”. În măsura în care acordarea unui asemenea ajutor ar trebui să fie considerată, potrivit Deciziilor REC 03/2004 și REM 03/2004, o restituire parțială a taxelor vamale de către Anguilla, aceste certificate ar fi fost eliberate cu încălcarea articolului 101 alineatul (2) din Decizia TTPM. Ținând seama de mențiunile care figurează în certificatele respective, precum și de declarațiile de import transmise de autoritățile italiene, aceleași certificate ar fi fost utilizate în scopul importului de aluminiu cu scutire de taxe vamale și, prin urmare, ar fi cauzat o pierdere de resurse proprii ale Uniunii, pierdere pe care Regatul Unit ar fi omis să o compenseze.

- 60 Regatul Unit, susținut de Regatul Țărilor de Jos, contestă neîndeplinirea obligațiilor care îi este reproșată. În primul rând, el arată că nici Codul vamal, nici legislația Uniunii privind resursele proprii, nici chiar Decizia TTPM nu permit ca Anguilla să fie considerată răspunzătoare față de Uniune pentru erorile săvârșite de autoritățile proprii în aplicarea acestei decizii și pentru pierderea de resurse proprii care rezultă din acestea. Prin urmare, nici Regatul Unit nu ar putea fi considerat răspunzător pentru asemenea erori numai pentru motivul că este statul membru de care este legată Anguilla.
- 61 Potrivit jurisprudenței Curții rezultate din Avizul 1/78 (Acordul internațional privind cauciucul natural) din 4 octombrie 1979 (EU:C:1979:224, punctul 62), ar trebui să se distingă între responsabilitatea statelor membre în ceea ce privește relațiile internaționale ale unei TTPM și obligațiile care revin acestor state în temeiul dreptului Uniunii. În această privință, Regatul Unit arată că, în conformitate cu articolul 227 alineatul (3) din Tratatul CE [devenit articolul 299 alineatul (3) CE și ulterior articolul 355 alineatul (2) TFUE], Anguilla ar fi considerată o entitate distinctă de acest stat membru, căreia nu i se aplică dispozițiile generale ale tratatelor în lipsa unei mențiuni exprese. Or, teza Comisiei ar extinde obligațiile conținute în articolul 5 din Tratatul CE [devenit articolul 10 CE și ulterior articolul 4 alineatul (3) TUE] la acțiunile și la omisiunile TTPM, fără ca acest lucru să fie prevăzut în mod expres de dreptul Uniunii, în special prin Decizia TTPM. În lipsa unei dispoziții exprese în acest sens, Regatul Unit nu poate fi obligat să prevină orice încălcare a acestei decizii de către Anguilla și să răspundă pentru aceasta față de Uniune.
- 62 Regatul Unit consideră că, ținând seama de autonomia de care dispune Anguilla potrivit dreptului constituțional național, teza potrivit căreia ar fi răspunzător pentru actele autorităților acestei TTPM este contrară articolului 4 alineatul (2) TUE, precum și principiului de drept internațional cutumiar reflectat la articolul 73 din Carta Națiunilor Unite. Astfel, în temeiul dreptului constituțional național, Anguilla nu ar face parte din Regatul Unit, ci ar forma o unitate constituțională distinctă de acesta, care dispune de un grad ridicat de autonomie, în special în materie vamală și fiscală. În măsura în care Anguilla ar fi organizată în conformitate cu propria sa constituție scrisă, puterea de legiferare de care dispune Parlamentul britanic în privința Anguilla nu i-ar permite să intervină în activitățile cotidiene ale autorităților acestui teritoriu.
- 63 În al doilea rând, Regatul Unit susține că teza potrivit căreia ar fi răspunzător pentru actele autorităților din Anguilla și, pentru acest motiv, ar fi obligat să compenseze pierderile de resurse proprii ce rezultă dintr-o încălcare a Deciziei TTPM de către aceste autorități nu ar putea fi întemeiată pe articolul 5 din Tratatul CE [devenit articolul 10 CE și ulterior articolul 4 alineatul (3) TUE]. Astfel, niciun element din textul acestui articol nu ar prevedea o asemenea răspundere. Prin urmare, teza respectivă ar fi contrară principiului securității juridice, acesta impunându-se cu o rigoare deosebită atunci când este vorba despre o reglementare care poate presupune obligații financiare.
- 64 În plus, întrucât Decizia TTPM conferă autorităților TTPM un rol major în chestiunile privind asocierea, autoritățile din Anguilla ar fi contestat interpretarea deciziei menționate invocată de Comisie și ar fi solicitat convocarea unui grup de lucru însărcinat cu soluționarea oricărei probleme care intervine în relațiile dintre TTPM și Uniune, în conformitate cu articolul 235 din Decizia TTPM, precum și punerea în aplicare a procedurii de parteneriat, menționată la articolul 7 alineatul (7) din anexa III la această decizie. Potrivit Regatului Unit, Comisia ar fi trebuit să aplice aceste măsuri prevăzute de Decizia TTPM pentru a examina eventualele erori săvârșite de autoritățile din Anguilla.
- 65 Regatul Unit adaugă că nu poate fi obligat nici să plătească dobânzi de întârziere, în lipsa unui temei juridic în această privință. Articolul 11 din Regulamentul nr. 1552/89 ar fi inaplicabil în prezenta cauză.
- 66 În sfârșit, în ceea ce privește faptele aflate la originea neîndeplinirii obligațiilor care îi este reproșată, Regatul Unit contestă nelegalitatea certificatelor EXP eliberate în cursul anului 1999, pentru motivul că Comisia nu ar fi demonstrat că aceste certificate au condus la acordarea unui „ajutor pentru

transport”. În această privință, el arată că, începând cu luna noiembrie 1998, facturile adresate de Corbis autorităților din Anguilla nu mai menționau un „ajutor pentru transport”, ci se refereau la „servicii prestate” de această societate. În plus, la 22 ianuarie 1999, Adunarea Parlamentară din Anguilla ar fi adoptat o rezoluție potrivit căreia orice produs care tranzitează Anguilla către Uniune trebuie să fie supus unei taxe vamale echivalente cu taxa vamală a Uniunii aplicabilă acestui produs. În orice caz, Regatul Unit consideră că un asemenea „ajutor pentru transport” nu poate fi considerat o restituire parțială a taxelor vamale incompatibilă cu articolul 101 alineatul (2) din Decizia TTPM.

- 67 Potrivit Regatului Unit, Comisia nu a demonstrat nici că eventuala eliberare nelegală a certificatelor EXP menționate a determinat o pierdere de resurse proprii. În această privință, pe lângă faptul că contestă că aceste certificate au fost prezentate efectiv în fața autorităților italiene, Regatul Unit pune la îndoială existența unei legături de cauzalitate între eventuala eliberare nelegală a certificatelor menționate și pierderea de resurse proprii invocată. Astfel, în opinia sa, dacă autoritățile italiene ar fi adoptat măsurile de salvagardare recomandate în Comunicarea privind asistența reciprocă, operatorii vizați ar fi renunțat eventual la un import al mărfurilor în cauză în Uniune. În plus, dacă cerințele referitoare la comportamentul acestor operatori, astfel cum sunt precizate la punctul 31 din Decizia REC 03/2004, nu erau îndeplinite, autoritățile italiene ar fi trebuit să procedeze la recuperarea taxelor vamale, așa încât Regatul Unit nu poate fi considerat răspunzător în această privință.
- 68 Pe de altă parte, potrivit Regatului Unit, jurisprudența rezultată din Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctele 47 și 48), se opune în speță constatării potrivit căreia el ar fi încălcat pretinsa obligație de a compensa cuantumul, dacă este cazul, majorat cu dobânzi, al pierderii de resurse proprii ce rezultă din eliberarea nelegală de certificate EXP de către autoritățile din Anguilla. Astfel, Comisia ar fi introdus prezenta acțiune la 17 ani după importurile în cauză și după mai mult de 12 ani de la publicarea Deciziei REC 03/2004 și, prin urmare, după expirarea termenului rezonabil pe care Comisia trebuia să îl respecte potrivit acestei jurisprudențe.

Aprecierea Curții

- 69 Cu titlu introductiv, trebuie subliniat că, deși la momentul comportamentului autorităților din Anguilla aflat la originea prezentei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor principiul cooperării loiale era consacrat la articolul 5 din Tratatul CE și apoi la articolul 10 CE, aceste dispoziții fuseseră înlocuite, atunci când Comisia a solicitat Regatului Unit să compenseze pierderea de resurse proprii care, în opinia sa, rezultă din acest comportament, cu articolul 4 alineatul (3) TUE. Rezultă că acțiunea trebuie să fie examinată în lumina principiului cooperării loiale astfel cum este consacrat în această din urmă dispoziție.
- 70 În conformitate cu articolul 4 alineatul (3) al doilea paragraf TUE, Regatul Unit este obligat, în calitate de stat membru al Uniunii, să adopte orice măsură generală sau specială pentru asigurarea îndeplinirii obligațiilor care decurg din tratate sau care rezultă din actele instituțiilor Uniunii.
- 71 Deși revine, în acest sens, tuturor autorităților acestui stat membru sarcina de a asigura respectarea normelor dreptului Uniunii în cadrul competențelor lor, statul membru menționat rămâne, în temeiul articolului 258 TFUE, singurul răspunzător față de Uniune pentru respectarea obligațiilor ce rezultă din acest drept (a se vedea în acest sens Hotărârea din 4 octombrie 2012, Byankov, C-249/11, EU:C:2012:608, punctul 64 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 13 mai 2014, Comisia/Spania, C-184/11, EU:C:2014:316, punctul 43 și jurisprudența citată).
- 72 Or, astfel cum a precizat Comisia în memoriul său în replică, prezenta acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor nu este întemeiată pe erori săvârșite de autoritățile din Regatul Unit, ci pe răspunderea acestui stat membru pentru o pierdere de resurse proprii ca urmare a nerespectării dispozițiilor Deciziei TTPM care reglementează eliberarea de certificate EXP de către autoritățile din Anguilla.

- 73 Astfel cum reiese din articolul 227 alineatul (3) din Tratatul CE coroborat cu anexa IV la acesta [devenite articolul 299 alineatul (3) CE și anexa II la Tratatul CE, iar ulterior articolul 355 alineatul (2) TFUE și anexa II la Tratatul FUE], Anguilla figura printre TTPM enumerate în anexa menționată și, ca urmare a acestui fapt, era supusă regimului special de asociere definit în partea a patra a Tratatului CE, care cuprindea articolele 131-137 din acesta (devenite articolele 182 CE-188 CE și ulterior articolele 198-204 TFUE), regim ale cărui modalități și proceduri au fost stabilite prin Decizia TTPM, în temeiul articolului 136 din tratatul menționat (devenit articolul 187 CE și ulterior articolul 203 TFUE).
- 74 În acest context, trebuie subliniat că, deși Curtea a statuat că dispozițiile generale ale Tratatului CE, și anume cele care nu figurează în partea a patra a acestuia, nu sunt aplicabile TTPM în lipsa unei mențiuni exprese (Hotărârea din 5 iunie 2014, X și TBG, C-24/12 și C-27/12, EU:C:2014:1385, punctul 45, precum și jurisprudența citată), neîndeplinirea obligațiilor reproșată Regatului Unit nu se încadrează în ipoteza avută în vedere de această jurisprudență. Astfel, Comisia nu afirmă că principiul cooperării loiale s-ar aplica în ceea ce privește Anguilla, ci susține că Regatul Unit este, în temeiul acestui principiu, obligat să răspundă pentru consecințele unei eliberări nelegale de certificate EXP de către autoritățile din Anguilla. Or, astfel cum s-a amintit la punctul 70 din prezenta hotărâre, principiul menționat se impune Regatului Unit în calitate de stat membru al Uniunii.
- 75 În lumina acestor considerații, este necesar să se examineze, în primul rând, dacă Regatul Unit este răspunzător față de Uniune, în temeiul obligațiilor care îi revin în calitate de stat membru în conformitate cu articolul 4 alineatul (3) TUE, pentru o eventuală eliberare de certificate EXP de către autoritățile din Anguilla cu încălcarea Deciziei TTPM, în al doilea rând, dacă este obligat, în temeiul acestei dispoziții, să compenseze cuantumului, dacă este cazul, majorat cu dobânzi de întârziere, al unei eventuale pierderi de resurse proprii ale Uniunii ce rezultă din aceasta și, în al treilea rând, în cazul unui răspuns afirmativ, dacă neîndeplinirea obligațiilor reproșată Regatului Unit este fondată.
- Cu privire la răspunderea Regatului Unit din cauza unei eventuale eliberări nelegale de certificate EXP de către autoritățile din Anguilla*
- 76 Comisia susține că relațiile speciale dintre Anguilla și Regatul Unit constituie cauza pentru care acest stat membru trebuie să răspundă față de Uniune pentru actele și omisiunile autorităților din Anguilla atunci când acestea au eliberat certificate EXP cu încălcarea Deciziei TTPM.
- 77 Regatul Unit figurează printre statele membre care întrețin, potrivit articolului 131 primul paragraf din Tratatul CE (devenit articolul 182 primul paragraf CE și ulterior articolul 198 primul paragraf TFUE), „relații speciale” cu TTPM. În conformitate cu această dispoziție, supunerea acestor țări și teritorii regimului special de asociere definit în partea a patra a Tratatului CE se întemeiază la data acestei eliberări pe aceste relații speciale.
- 78 Relațiile speciale menționate se caracterizează prin împrejurarea că TTPM nu sunt state independente, ci constituie țări și teritorii care depind de un asemenea stat, care asigură în special reprezentarea lor pe plan internațional [a se vedea în acest sens Avizul 1/78 (Acordul internațional privind cauciucul natural) din 4 octombrie 1979, EU:C:1979:224, punctul 62, și Avizul 1/94 (Acorduri anexate la Acordul OMC) din 15 noiembrie 1994, EU:C:1994:384, punctul 17].
- 79 Conform articolului 131 din Tratatul CE (devenit articolul 182 CE și ulterior articolul 198 TFUE), de aplicarea regimului special de asociere definit în partea a patra a acestui tratat, care urmărește promovarea dezvoltării economice, sociale și culturale a TTPM, nu beneficiază decât țările și teritoriile care întrețin relații speciale cu statul membru vizat, care a solicitat ca regimul special de asociere să le devină aplicabil. În ceea ce privește în special Anguilla, care aparține Regatului Unit, acest teritoriu a fost adăugat pe lista TTPM care figurează în anexa IV la Tratatul CEE (devenită anexa II la Tratatul

CE și ulterior anexa II la Tratatul FUE), în temeiul articolului 24 alineatul (2) din Actul privind condițiile de aderare la Comunitățile Europene a Regatului Danemarcei, a Irlandei și a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord și adaptările tratatelor (JO 1972, L 73, p. 14).

- 80 Astfel, termenii utilizați în special în primul considerent, precum și în articolul 234 și în articolul 235 alineatul (2) din Decizia TTPM pentru a desemna statul membru „căruia îi aparține” o TTPM sunt expresia relațiilor speciale existente între acestea, potrivit articolului 131 primul paragraf din Tratatul CE (devenit articolul 182 primul paragraf CE și ulterior articolul 198 primul paragraf TFUE). Această interpretare este confirmată de articolul 1 din Decizia TTPM coroborat cu punctul 5 din anexa I la aceasta, din care reiese că Anguilla era o TTPM „care aparține [Regatului Unit]”.
- 81 În plus, în cadrul regimului special de asociere menționat, produsele originare din Anguilla beneficiau, în conformitate cu articolul 133 alineatul (1) din Tratatul CE [devenit articolul 184 alineatul (1) CE și ulterior articolul 200 alineatul (1) TFUE], de un acces privilegiat la piața internă, cu scutire de taxe vamale, acces pe care Decizia TTPM îl extindea, astfel cum enunța al treilea considerent al acesteia, la anumite produse neoriginare din această TTPM. În temeiul articolului 101 alineatul (2) din această decizie coroborat cu articolul 108 alineatul (1) a doua liniuță, precum și cu anexa III la aceasta, produsele neoriginare din TTPM care se aflau în liberă circulație într-o TTPM și se reexportau ca atare către Uniune erau admise la import cu scutire de taxe vamale și de taxe cu efect echivalent cu condiția să se fi achitat pentru aceste produse în respectiva TTPM taxe vamale sau taxe cu efect echivalent de nivel egal sau superior taxelor vamale aplicabile în Uniune la importul acelorași produse originare din țări terțe care beneficiază de clauza națiunii celei mai favorizate, produsele să nu fi făcut obiectul unei scutiri sau al unei restituiri, totale sau parțiale, de taxe vamale sau de taxe cu efect echivalent și să fie însoțite de un certificat EXP.
- 82 Or, eliberarea de certificate EXP de către autoritățile din Anguilla era reglementată de dreptul Uniunii. Astfel, potrivit articolului 2 alineatele (1) și (6) din anexa III la Decizia TTPM, care se aplica teritoriilor TTPM în temeiul articolului 237 din respectiva decizie, aceste certificate, care făceau dovada respectării dispozițiilor articolului 101 alineatul (2) din această decizie, trebuiau să fie eliberate de autoritățile TTPM. Prin urmare, atunci când aceste autorități eliberau asemenea certificate, ele erau obligate să respecte cerințele conținute în acest articol 101 alineatul (2).
- 83 În plus, procedurile prevăzute de Decizia TTPM pentru a soluționa litigiile sau problemele susceptibile să apară în acest context reflectau caracterul central pe care îl au pentru regimul de asociere definit în partea a patra a Tratatului CE relațiile speciale, în sensul articolului 131 primul paragraf din Tratatul CE (devenit articolul 182 primul paragraf CE și ulterior articolul 198 primul paragraf TFUE), dintre TTPM vizat și statul membru căruia îi aparține.
- 84 În această privință, trebuie să se țină seama în special de articolul 7 alineatul (7) din anexa III la Decizia TTPM, potrivit căruia litigiile privind legalitatea certificatelor EXP care nu puteau fi soluționate între autoritățile vamale ale statului de import și cele ale TTPM de export trebuiau să fie soluționate la nivelul Comitetului pentru legislație vamală, în cadrul unei proceduri la care participa printre alții un reprezentant al statului membru căruia îi aparținea TTPM de export, iar nu autoritățile locale competente din acest TTPM.
- 85 În plus, în ceea ce privește eventuala soluționare a unor probleme susceptibile să se ridice în contextul unei eliberări nelegale de certificate EXP în cadrul parteneriatului menționat la articolele 234 și 235 din Decizia TTPM, trebuie să se constate că acest parteneriat nu se putea întemeia pe un dialog bilateral între TTPM vizat și Comisie, ci necesita o concertare trilaterală la care trebuiau să participe, pe lângă Comisie, statul membru căruia îi aparținea TTPM și autoritățile locale competente ale acesteia. Potrivit articolului 10 primul paragraf din această decizie, participarea statului membru căruia îi aparținea TTPM la această concertare trilaterală era necesară pentru a asigura respectarea „competențelor autorităților centrale respective ale statelor membre vizate”.

- 86 În aceste condiții, existența unor relații speciale, în sensul articolului 131 primul paragraf din Tratatul CE (devenit articolul 182 primul paragraf CE și ulterior articolul 198 primul paragraf TFUE), între Regatul Unit și Anguilla este de natură să dea naștere unei răspunderi specifice a statului membru menționat față de Uniune atunci când autoritățile acestei TTPM eliberează certificate EXP cu încălcarea deciziei menționate.
- 87 Regatul Unit contestă însă existența unei asemenea răspunderi. În primul rând, acesta susține că trebuie să se facă distincție între Anguilla și Regatul Unit în calitate de stat membru, în conformitate cu jurisprudența rezultată din Avizul 1/78 (Acordul internațional privind cauciucul natural) din 4 octombrie 1979 (EU:C:1979:224, punctul 62). În al doilea rând, potrivit Regatului Unit, sistemul de cooperare administrativă instituit prin Decizia TTPM ar permite posibilitatea de a se adresa direct autorităților unei TTPM, astfel încât Comisia nu îl poate considera răspunzător pentru actele acestor autorități în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE. În al treilea rând, recunoașterea unei asemenea răspunderi ar aduce atingere autonomiei constituționale a Anguillei, cu încălcarea articolului 4 alineatul (2) TUE și a articolului 73 din Carta Națiunilor Unite.
- 88 În ceea ce privește primul argument, Curtea a statuat, desigur, în esență la punctul 62 din avizul citat la punctul anterior, că, atunci când un stat membru încheie un acord internațional ca reprezentant internațional al unei TTPM care aparține statului menționat, el nu acționează în calitate de stat membru. Totuși, această constatare, care a permis Curții să concluzioneze că o asemenea reprezentare era lipsită de incidență asupra „delimitării sferelor de competență în interiorul Comunității”, nu este relevantă pentru a aprecia răspunderea unui stat membru în contextul eliberării de către autoritățile unei TTPM care aparține acestui stat membru a unor certificate EXP cu încălcarea Deciziei TTPM, eliberare care era guvernată de normele dreptului Uniunii aplicabile pe teritoriul TTPM.
- 89 În ceea ce privește al doilea argument al Regatului Unit, întemeiat pe sistemul de cooperare administrativă instituit prin Decizia TTPM, este adevărat că, în conformitate cu articolul 7 alineatul (6) din anexa III la această decizie, revenea autorităților din TTPM vizat obligația, printre altele, de a efectua anchetele necesare atunci când procedura de verificare menționată la articolul 7 alineatul (1) din această anexă sau orice altă informație disponibilă părea să indice că se încalcă dispozițiile acestei anexe. Cu toate acestea, pe de o parte, același alineat (6) prevedea că Comisia „poate participa” la anchetele care urmăresc să descopere și să prevină încălcări ale dispozițiilor care reglementează eliberarea certificatelor EXP, fără a-i impune o obligație în această privință. Pe de altă parte, deși articolul 7 alineatul (7) din anexa menționată prevedea că litigiile apărute cu ocazia unor asemenea anchete sau care ridică o problemă de interpretare „sunt supuse” unei proceduri de soluționare a litigiilor, rezultă din înșiși termenii acestei dispoziții că aceasta viza numai litigiile care apar între statul de import și TTPM de export și, prin urmare, nu se impunea Comisiei.
- 90 De altfel, contrar celor susținute de Regatul Unit, nici dispozițiile referitoare la concertarea denumită „parteneriat” nu se opun posibilității ca un stat membru să fie considerat răspunzător, în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE, pentru o eliberare nelegală de certificate EXP de către autoritățile din TTPM ale acestuia. Astfel, potrivit chiar articolului 234 din Decizia TTPM, acțiunea Uniunii nu trebuia să se întemeieze decât „în măsura posibilului” pe această concertare între Comisie, statul membru căruia îi aparținea TTPM și autoritățile locale competente ale acesteia din urmă. În plus, potrivit articolului 235 alineatul (2) din această decizie, „pot fi create” grupuri de lucru de asociere, la cererea în special a TTPM vizate, cu scopul de a soluționa orice problemă care intervine între TTPM și Uniune. Astfel, deși este adevărat că această procedură de parteneriat nu a fost pusă în aplicare în speță, nu este mai puțin adevărat că modul de redactare a acestor dispoziții indică faptul că acestea confereau unei asemenea puneri în aplicare un caracter facultativ.
- 91 Nici al treilea argument, întemeiat pe autonomia constituțională a Anguillei, nu poate fi admis, întrucât Regatul Unit nu arată în ce mod răspunderea unui stat membru pentru actele TTPM ale acestuia, care nu afectează misiunile încredințate acestora din urmă prin Decizia TTPM, ar putea fi de natură să aducă atingere autonomiei lor.

- 92 În continuare, este necesar să se aprecieze aspectul referitor la tipurile de erori săvârșite de o TTPM în contextul eliberării certificatelor EXP pentru care statul membru căruia îi aparține trebuie să fie considerat răspunzător.
- 93 În această privință, din principiul cooperării loiale, consacrat la articolul 4 alineatul (3) TUE, rezultă că statele membre sunt obligate să adopte toate măsurile de natură să garanteze aplicabilitatea și eficacitatea dreptului Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 octombrie 2010, Stils Met, C-382/09, EU:C:2010:596, punctul 44, și Hotărârea din 5 decembrie 2017, Germania/Consiliul, C-600/14, EU:C:2017:935, punctul 94).
- 94 Or, ținând seama de caracterul preferențial și derogatoriu al regimului vamal de care beneficiau produsele neoriginare din TTPM, în condițiile prevăzute la articolul 101 alineatul (2) din Decizia TTPM coroborat cu articolul 108 alineatul (1) a doua liniuță, precum și cu anexa III la aceasta, obligația amintită la punctul anterior se impune cu o rigoare deosebită în speță. Prin urmare, răspunderea față de Uniune care revine statului membru căruia îi aparține o TTPM se extinde, în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE, la orice eroare săvârșită de autoritățile acestei TTPM în contextul eliberării de certificate EXP. Astfel, trebuie respins argumentul Regatului Unit potrivit căruia, în esență, nu poate fi considerat răspunzător pentru o eventuală eliberare nelegală de certificate EXP de către autoritățile din Anguilla pentru motivul că eliberarea menționată a intervenit anterior clarificării prin Decizia REC 03/2004 a întinderii cerințelor impuse la articolul 101 alineatul (2) din Decizia TTPM.
- 95 Având în vedere ansamblul acestor considerații, trebuie să se concluzioneze că Regatul Unit este, în temeiul obligațiilor care îi revin în calitate de stat membru în conformitate cu articolul 131 primul paragraf din Tratatul CE (devenit articolul 182 primul paragraf CE și ulterior articolul 198 primul paragraf TFUE), precum și cu articolul 4 alineatul (3) TUE, răspunzător față de Uniune pentru o eventuală eliberare de către autoritățile din Anguilla de certificate EXP cu încălcarea Deciziei TTPM [a se vedea prin analogie Hotărârea din 31 octombrie 2019, Comisia/Țările de Jos (Răspundere pentru acțiunea unei TTPM), C-395/17, punctul 97].

Cu privire la obligația de a compensa o eventuală pierdere de resurse proprii, în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE

- 96 Potrivit unei jurisprudențe constante, în temeiul principiului cooperării loiale, statele membre sunt obligate să elimine consecințele ilicite ale unei încălcări a dreptului Uniunii. Prin urmare, revine autorităților statelor membre sarcina de a adopta, în cadrul competențelor lor, toate măsurile necesare în scopul de a remedia o încălcare a acestui drept (a se vedea în acest sens Hotărârea din 21 iunie 2007, Jonkman și alții, C-231/06-C-233/06, EU:C:2007:373, punctele 37 și 38, Hotărârea din 26 iulie 2017, Comune di Corridonia și alții, C-196/16 și C-197/16, EU:C:2017:589, punctul 35 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 27 iunie 2019, Belgisch Syndicaat van Chiropraxie și alții, C-597/17, EU:C:2019:544, punctul 54).
- 97 În măsura în care eliberarea unui certificat EXP cu încălcarea articolului 101 alineatul (2) din Decizia TTPM împiedică, în condițiile prevăzute la articolul 220 alineatul (2) litera (b) și la articolul 239 din Codul vamal, autoritățile statului membru de import vizat să perceapă taxele vamale pe care ar fi trebuit să le perceapă în lipsa unui asemenea certificat EXP, pierderea de resurse proprii tradiționale ale Uniunii care rezultă din aceasta constituie consecința ilicită a unei încălcări a dreptului Uniunii. Astfel, potrivit jurisprudenței Curții, o asemenea pierdere trebuie compensată fie printr-o altă resursă proprie, fie printr-o adaptare a cheltuielilor (a se vedea prin analogie Hotărârea din 15 noiembrie 2005, Comisia/Danemarca, C-392/02, EU:C:2005:683, punctul 54, și Hotărârea din 5 octombrie 2006, Comisia/Germania, C-105/02, EU:C:2006:637, punctul 88).

- 98 Prin urmare, statul membru care este răspunzător față de Uniune pentru eliberarea nelegală a unui asemenea certificat este obligat, în conformitate cu principiul cooperării loiale, să adopte măsurile necesare în scopul de a remedia o încălcare a dreptului Uniunii și în special trebuie să compenseze pierderea de resurse proprii care rezultă din aceasta [a se vedea prin analogie Hotărârea din 31 octombrie 2019, Comisia/Țările de Jos (Răspundere pentru acțiunea unei TTPM), C-395/17, punctul 100].
- 99 În ceea ce privește mai precis aspectul dacă quantumul unei asemenea pierderi de resurse proprii trebuie eventual să fie majorat cu dobânzi de întârziere, este suficient să se arate că simpla compensare a quantumului taxelor vamale care nu au putut fi percepute nu poate fi suficientă pentru a înlătura consecințele ilicite ale unei eliberări nelegale a unui certificat EXP.
- 100 Această interpretare nu poate fi repusă în discuție de argumentul întemeiat pe principiul securității juridice invocat de Regatul Unit, potrivit căruia nu poate exista o asemenea obligație de compensare în lipsa unei dispoziții exprese în acest sens în dreptul Uniunii. Astfel, obligația de a compensa pierderea de resurse proprii care rezultă dintr-o eliberare ilegală de certificate EXP constituie doar o expresie particulară a obligației care decurge din principiul cooperării loiale, potrivit căreia statele membre sunt obligate să adopte toate măsurile necesare pentru a remedia o încălcare a dreptului Uniunii și pentru a înlătura consecințele ilicite ale acesteia. Astfel cum reiese din jurisprudența constantă amintită la punctul 96 din prezenta hotărâre, această din urmă obligație se extinde la toate consecințele ilicite ale unei încălcări a acestui drept și în special la cele care sunt de natură financiară, precum cele în discuție în speță.
- 101 Cu toate acestea, dobânzile de întârziere încep să curgă numai de la data cererii adresate statului membru vizat care urmărește compensarea pierderii de resurse proprii.
- 102 Având în vedere ansamblul acestor considerații, este necesar să se concluzioneze că statul membru care este răspunzător față de Uniune pentru o eliberare nelegală de certificate EXP de către o TTPM care îi aparține este obligat, în conformitate cu principiul cooperării loiale, să compenseze o eventuală pierdere de resurse proprii, majorată, dacă este cazul, cu dobânzi de întârziere.

Cu privire la neîndeplinirea obligațiilor reproșată

- 103 Comisia susține că în cursul anului 1999 autoritățile din Anguilla au eliberat 12 certificate EXP cu încălcarea articolului 101 alineatul (2) din Decizia TTPM, că această eliberare nelegală a cauzat Uniunii o pierdere de resurse proprii și că Regatul Unit nu și-a îndeplinit obligația de a compensa această pierdere.
- 104 În ceea ce privește, în primul rând, pretinsa nelegalitate a certificatelor EXP în cauză, Comisia arată că deciziile REC 03/2004 și REM 03/2004, precum și Raportul OLAF din 2003 sunt suficiente pentru a demonstra o asemenea nelegalitate. În schimb, potrivit Regatului Unit, este de competența Comisiei să stabilească, în susținerea prezentei acțiuni în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, caracterul nelegal al fiecăruia dintre aceste certificate.
- 105 În această privință, în ceea ce privește deciziile REC 03/2004 și REM 03/2004, trebuie amintit că, în conformitate cu articolul 875 și cu articolul 908 alineatul (3) din regulamentul de aplicare, atunci când Comisia adoptă, în temeiul articolelor 873 și 907 din acest regulament, o decizie prin care se stabilește că situația examinată permite să nu se înscrie *a posteriori* în evidența contabilă taxele în cauză, ea poate preciza condițiile în care statele membre pot adopta o decizie analogă în cazurile în care se prezintă elemente de fapt și de drept comparabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 octombrie 2017, Aqua Pro, C-407/16, EU:C:2017:817, punctul 68).

- 106 Deciziile REC 03/2004 și REM 03/2004 constituie decizii care cuprind asemenea constatări. În aceste decizii, Comisia a constatat că autoritățile din Anguilla și Saint-Pierre și Miquelon au acordat în perioadele vizate plata unui „ajutor pentru transport” care se ridică la un quantum de 25 USD pe tona de aluminiu operatorilor economici care au efectuat mai întâi punerea în liberă circulație a aluminiului în aceste TTPM și ulterior reexportul acestei mărfi către Uniune. Comisia a considerat că, în aceste împrejurări, plata unui asemenea ajutor prezenta o legătură cu plata anterioară a taxelor vamale și constituia o restituire parțială a acestor taxe, ceea ce implica faptul că certificatele EXP eliberate de autoritățile menționate erau contrare articolului 101 alineatul (2) a doua liniuță din Decizia TTPM. Potrivit aprecierilor care figurează în deciziile menționate, existența unui „ajutor pentru transport” care prezintă aceste caracteristici a fost identificată ca fiind elementul determinant pentru a se constata nerespectarea acestei dispoziții.
- 107 Or, potrivit jurisprudenței, aprecierile de fapt și de drept care figurează într-o decizie, precum deciziile REC 03/2004 și REM 03/2004, se impun tuturor organelor statului membru destinat al acesteia și, în condițiile precizate de Comisie, organelor celorlalte state membre, în cazurile în care se prezintă elemente de fapt și de drept comparabile (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 noiembrie 2008, Heuschen & Schrouff Oriental Foods Trading, C-375/07, EU:C:2008:645, punctul 64 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 26 octombrie 2017, Aqua Pro, C-407/16, EU:C:2017:817, punctul 69).
- 108 În plus, trebuie amintit că, în măsura în care un raport al OLAF conține elemente relevante în ceea ce privește în special comportamentul autorităților vamale ale TTPM de export, acest raport poate fi luat în considerare pentru a stabili dacă un anumit caz prezintă elemente de fapt și de drept comparabile cu cel care a făcut obiectul unei decizii a Comisiei adoptate în temeiul articolelor 873 și 907 din regulamentul de aplicare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 26 octombrie 2017, Aqua Pro, C-407/16, EU:C:2017:817, punctele 55 și 70).
- 109 În speță, trebuie arătat că Decizia REC 03/2004 și Raportul OLAF din 2003 privesc practicile vamale ale aceleiași TTPM, și anume Anguilla. În plus, acest raport a constatat, la punctul 4.2, că procedurile vamale în vigoare în Anguilla și, în pofida unei modificări a mențiunilor care figurează pe facturile adresate de Corbis autorităților acestei TTPM, acordarea unui stimulent economic plătit importatorilor din Uniune sub forma unui „ajutor pentru transport” au rămas neschimbate în cursul anilor 1998 și 1999. Pe de altă parte, toate certificatele EXP în cauză au fost eliberate în cursul anului 1999 de autoritățile din Anguilla unor întreprinderi pe care punctul 4.3 din raportul menționat le-a identificat ca fiind beneficiare ale acestui ajutor.
- 110 Astfel, constatările care figurează în Raportul OLAF din 2003 permit să se demonstreze că autoritățile din Anguilla au eliberat certificatele EXP în cauză acordând în același timp un asemenea „ajutor pentru transport”. Întemeindu-se pe acest raport, Comisia a arătat, prin urmare, în mod detaliat în cadrul prezentei acțiuni că aceste certificate au fost eliberate într-o situație care prezintă elemente de fapt și de drept comparabile cu cea care a făcut obiectul Deciziei REC 03/2004.
- 111 Or, deși, în cadrul unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor inițiate în temeiul articolului 258 TFUE, revine Comisiei sarcina de a stabili existența pretensei neîndepliniri a obligațiilor, prezentând Curții toate elementele necesare pentru ca aceasta să verifice existența respectivei neîndepliniri a obligațiilor, fără a se putea întemeia pe vreo prezumție, atunci când Comisia a furnizat suficiente elemente care evidențiază că dispozițiile dreptului Uniunii nu sunt aplicate corect în practică pe teritoriul statului membru pârât, revine acestuia sarcina de a contesta în mod temeinic și detaliat elementele astfel prezentate și consecințele care decurg din acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 ianuarie 2016, Comisia/Portugalia, C-398/14, EU:C:2016:61, punctele 47 și 48, precum și jurisprudența citată).
- 112 Această jurisprudență poate fi transpusă la o situație precum cea care caracterizează prezenta cauză, astfel cum rezultă din concluzia dedusă la punctul 95 din prezenta hotărâre. Prin urmare, din moment ce, după cum reiese din cuprinsul punctului 110 din prezenta hotărâre, Comisia a arătat în mod

detaliat, întemeindu-se pe Raportul OLAF din 2003, că certificatele EXP în cauză fuseseră eliberate într-o situație care prezenta elemente de fapt și de drept comparabile cu cea care a făcut obiectul Deciziei REC 03/2004, ea nu era obligată să prezinte în acest scop o dovadă specială pentru fiecare dintre aceste certificate. Dimpotrivă, în aceste condiții, revenea Regatului Unit sarcina de a contesta în mod temeinic și detaliat constatările care figurează în acest raport.

- 113 Or, trebuie să se constate că, în speță, Regatul Unit nu a îndeplinit această cerință. Astfel, limitându-se să formuleze afirmații generale, precum cele menționate la punctul 66 din prezenta hotărâre, acesta nu a invocat niciun element concret de natură să repună în discuție constatarea, efectuată în special în Decizia REC 03/2004, potrivit căreia ajutorul pentru transport care, conform constatărilor care figurează în Raportul OLAF din 2003, a fost acordat în cadrul eliberării certificatelor EXP în cauză trebuia să fie considerat o restituire parțială a taxelor vamale.
- 114 În aceste condiții, s-a stabilit corespunzător cerințelor legale că certificatele EXP în cauză au fost eliberate de autoritățile din Anguilla cu încălcarea articolului 101 alineatul (2) din Decizia TTPM.
- 115 Pentru a demonstra, în al doilea rând, că eliberarea nelegală a certificatelor EXP în cauză a determinat o pierdere de resurse proprii, Comisia a depus la dosar, pe lângă aceste certificate, în special declarații de import care îi fuseseră transmise de autoritățile italiene. Regatul Unit contestă că aceste documente ar putea stabili realitatea pierderii de resurse proprii invocate de Comisie.
- 116 În această privință, părțile nu contestă faptul că importul de aluminiu care face obiectul Deciziei REC 03/2004 s-a efectuat pe baza prezentării certificatelor EXP în cauză la autoritățile italiene. În plus, mențiunile care figurează pe aceste certificate și pe aceste declarații de import evidențiază că, cu excepția a două cazuri, toate certificatele menționate au fost prezentate autorităților italiene în scopul unui import de aluminiu în Uniune cu scutire de taxe vamale. Astfel, descrierea identică a mărfii în cauză și a originii acesteia, identitatea navei utilizate și a întreprinderii care acționează în calitate de importator din Uniune și în special împrejurarea potrivit căreia respectivele declarații de import menționează numărul de referință al respectivelor certificate EXP demonstrează că acestea au fost prezentate efectiv acestor autorități.
- 117 Prin urmare, cu excepția a două cazuri, Comisia a stabilit, întemeindu-se pe certificatele EXP în cauză și pe declarațiile de import, că toate aceste certificate EXP fuseseră prezentate autorităților italiene.
- 118 Deși Comisia a admis, în răspuns la o întrebare a Curții, că documentele anexate la cererea sa introductivă nu acoperă ansamblul importurilor de aluminiu pe care le invocă în susținerea acțiunii sale în constatarea neîndeplinirii obligațiilor, trebuie arătat că cererea introductivă a Comisiei nu conține o cerere exprimată în cifre. În plus, în ședință, aceasta a subliniat că acțiunea sa urmărește să se constate că Regatul Unit nu și-a îndeplinit obligația de cooperare loială prin faptul că a refuzat, în însuși principiul său, orice compensare a pierderii de resurse proprii care rezultă din eliberarea nelegală a certificatelor EXP în cauză, independent de quantumul acestei pierderi.
- 119 Având în vedere că nu se contestă că Regatul Unit nu a procedat la nicio compensare de această natură, nu este necesar să se identifice, în scopul prezentei proceduri, ansamblul importurilor de aluminiu efectuate în Uniune cu prezentarea certificatelor EXP în cauză și nici quantumul pierderii de resurse proprii care a rezultat din acestea.
- 120 În ceea ce privește aspectul dacă eliberarea certificatelor EXP în cauză a condus cu certitudine la o pierdere de resurse proprii, este necesar să se observe că aceste certificate EXP, eliberate în mod nelegal, au determinat autoritățile italiene să admită la import în Uniune aluminiu provenit din Anguilla cu scutire de taxe vamale și să pronunțe decizii de remitere și de restituire a taxelor vamale.

- 121 Regatul Unit contestă existența unei legături de cauzalitate între eliberarea nelegală a certificatelor EXP în cauză și această pierdere de resurse proprii. El susține în esență că autoritățile italiene ar fi putut evita această pierdere dacă, pe de o parte, ar fi urmat recomandările care figurează în Comunicarea privind asistența reciprocă și, pe de altă parte, ar fi constatat că cerințele referitoare la comportamentul operatorilor vizați, astfel cum au fost precizate la punctul 31 din Decizia REC 03/2004, nu erau îndeplinite.
- 122 Cu toate acestea, existența acestei legături de cauzalitate nu poate fi repusă în discuție de simpla împrejurare, invocată de Regatul Unit, că operatorii vizați ar fi renunțat eventual la importul mărfurilor în cauză în Uniune dacă autoritățile italiene ar fi urmat recomandările care figurează în Comunicarea privind asistența reciprocă. De asemenea, afirmația Regatului Unit potrivit căreia autoritățile italiene ar fi trebuit să efectueze recuperarea taxelor vamale dacă ar fi constatat că operatorii vizați nu îndeplineau cerințele precizate la punctul 31 din Decizia REC 03/2004 privește o ipoteză exterioară celei care caracterizează prezenta cauză, în care aceste autorități au efectuat, astfel cum s-a arătat în esență la punctul 47 din prezenta hotărâre, remiterea sau restituirea taxelor vamale pe baza acestei decizii.
- 123 Pe de altă parte, Regatul Unit arată că principiile securității juridice și buneii administrări se opun în speță posibilității de a constata o neîndeplinire a obligației de a compensa această pierdere, din moment ce Comisia s-a abținut să solicite o asemenea compensare într-un termen rezonabil în conformitate cu jurisprudența rezultată din Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul (C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctul 48).
- 124 În această privință, trebuie amintit că jurisprudența rezultată din hotărârea citată la punctul precedent privește articolul 85b din regulamentul de punere în aplicare, care stabilește momentul de la care începe să curgă termenul de prescripție de cinci ani, prevăzut la articolul 73a din Regulamentul financiar, la expirarea termenului-limită comunicat debitorului în nota de debit.
- 125 În hotărârea menționată, Curtea a statuat, desigur, că, în condițiile tăcerii textelor aplicabile, principiul securității juridice impune ca instituția vizată să efectueze această comunicare într-un termen rezonabil, precizând în același timp că termenul de comunicare a unei note de debit trebuie să fie prezumat nerezonabil atunci când această comunicare intervine după o perioadă de cinci ani de la momentul în care instituția a fost în mod normal în măsură să își invoce creanța (a se vedea în acest sens Hotărârea din 13 noiembrie 2014, Nencini/Parlamentul, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, punctele 48 și 49).
- 126 Cu toate acestea, fără a fi necesar să se examineze dacă articolul 73a din Regulamentul financiar și articolul 85b din regulamentul de punere în aplicare se aplică obligației de a compensa o pierdere de resurse proprii în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE, precum cea în discuție în speță, trebuie să se constate că, în orice caz, Comisia nu a depășit termenul de cinci ani dincolo de care termenul de comunicare a unei note de debit trebuie să fie prezumat nerezonabil potrivit jurisprudenței rezultate din hotărârea citată la punctul anterior. Astfel, în măsura în care, după cum reiese din articolul 875 și din articolul 908 alineatul (3) din regulamentul de aplicare, revenea autorităților italiene sarcina de a pune în aplicare Deciziile REC 03/2004 și REM 03/2004 și de a se pronunța cu privire la restituirea sau la remiterea taxelor vamale aferente importurilor de aluminiu provenite din Anguilla, Comisia nu era în măsură să solicite Regatului Unit compensarea pierderii de resurse proprii ce rezultă din acestea înainte ca autoritățile italiene să o informeze cu privire la deciziile pe care le-au adoptat. Or, părțile nu contestă că autoritățile italiene nu au furnizat această informație Comisiei, astfel cum s-a arătat la punctul 47 din prezenta hotărâre, decât în cursul anilor 2006 și 2007. Prin urmare, trebuie să se considere că aceasta a respectat termenul menționat atunci când a solicitat Regatului Unit să efectueze această compensare în cursul anului 2010.

127 În consecință, trebuie să se constate că, prin faptul că nu a compensat pierderea de resurse proprii ce rezultă din eliberarea nelegală în raport cu Decizia TTPM de către autoritățile din Anguilla de certificate EXP în ceea ce privește importurile de aluminiu provenite din Anguilla în perioada 1999/2000, Regatul Unit nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE.

Cu privire la cheltuielile de judecată

128 În temeiul articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Comisia a solicitat obligarea Regatului Unit la plata cheltuielilor de judecată, iar acesta a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia din urmă la plata cheltuielilor de judecată.

129 În aplicarea articolului 140 alineatul (1) din același Regulament de procedură, potrivit căruia statele membre care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată, Regatul Țărilor de Jos suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

- 1) **Prin faptul că nu a compensat pierderea de resurse proprii ce rezultă din eliberarea nelegală în raport cu Decizia 91/482/CEE a Consiliului din 25 iulie 1991 privind asocierea țărilor și teritoriilor de peste mări la Comunitatea Economică Europeană de către autoritățile din Anguilla de certificate de export EXP în ceea ce privește importurile de aluminiu provenite din Anguilla în perioada 1999/2000, Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 4 alineatul (3) TUE.**
- 2) **Obligă Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord la plata cheltuielilor de judecată.**
- 3) **Regatul Țărilor de Jos suportă propriile cheltuieli de judecată.**

Semnături